

~ АНАЛІЗ, АУДИТ, ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ ~

УДК: 657:336.2:338.48

DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2025-1-326-14-22>ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ
Й ОПОДАТКУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Москалюк Г. О., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: moskaliukann@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9810-0522

Радішевська І. І., магістрантка за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: iryna.radishevskaya@gmail.com

Анотація. Метою статті є аналіз особливостей та основних проблем обліку й оподаткування у туристичній галузі України для розробки практичних рекомендацій щодо подолання цих проблем. Визначено основні особливості бухгалтерського обліку та податкового регулювання надання комплексних туристичних послуг, зокрема в умовах війни та пандемії. Авторки акцентують на викликах, які виникають через сезонність галузі, валютні операції, а також складність визначення оподатковуваного доходу. Визначено дві основні системи оподаткування, які застосовуються у туристичній діяльності: загальна та спрощена. Здійснено порівняльний аналіз податкових надходжень у 2021-2023 роках, зокрема виявлено тенденції відновлення галузі після значних економічних спадів. Дослідження показує необхідність удосконалення системи обліку та оподаткування, зокрема гармонізації національних стандартів бухгалтерії з міжнародними стандартами та впровадження цифрових інструментів для зниження адміністративного навантаження на підприємства. Авторки статті пропонують рекомендації щодо оптимізації облікових процедур та удосконалення податкової політики для стабільного розвитку галузі туризму. Стаття орієнтована на фахівців з бухгалтерського обліку, фінансів, оподаткування та менеджменту туризму, а також на науковців, які займаються дослідженнями у цих сферах.

Ключові слова: туризм, облік, оподаткування, податки, податок на додану вартість (ПДВ), спрощена система оподаткування, бухгалтерський облік, туристичні послуги, податкове законодавство.

PECULIARITIES AND PROBLEMATIC ISSUES OF ACCOUNTING
AND TAXATION OF TOURISM ACTIVITIES IN UKRAINE

Moskaliuk O. Hanna, PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting, Analysis and Audit, Odesa National University of Economics, Odesa, Ukraine
e-mail: moskaliukann@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9810-0522

Radishevskaya I. Iryna, master's student in the specialty 071 "Accounting and Taxation", Odesa National Economic University, Odesa, Ukraine
e-mail: iryna.radishevskaya@gmail.com

Abstract. The article is aimed at analyzing the peculiarities and main problems of accounting and taxation in the tourism industry of Ukraine with a view to formulating practical recommendations on how to overcome them. The war and uncertainty have had a significant impact on Ukraine's tourism industry, requiring the identification of accounting and taxation issues in tourism activities in order to find effective ways to address them, simplify business and improve the efficiency of the industry as a whole. The study evaluates the key aspects of accounting and tax regulation in the context of providing comprehensive tourism services, particularly under the conditions of war and the pandemics. The article studies the peculiarities of organization of accounting in the sphere of provision of complex tourist services, in particular, accommodation, transportation, excursions and insurance. The authors focus on the challenges posed by the seasonality of the industry, foreign exchange transactions, and the complexity of determining taxable income. Two main taxation systems applied in the tourism industry are discussed: the general and simplified systems. A comparative analysis of tax revenues for 2021-2023 is carried out, revealing the sector's recovery trends after significant economic downturns. The study highlights the need for improving the accounting and taxation system, particularly in terms of harmonizing national accounting standards with international ones and implementing digital tools to reduce administrative burdens on businesses. The article offers recommendations on optimizing accounting procedures and improving tax policies for the sustainable development of the sector. The article proposes a number of practical solutions to overcome these challenges, including the introduction of mandatory electronic registration of travel agents, automation of accounting processes using modern information systems, and improvement of tax legislation to harmonize with international standards. The article is aimed at specialists in the field of accounting, finance, taxation and tourism management, as well as researchers in these areas.

Keywords: tourism, accounting, taxation, taxes, VAT, simplified system, accounting standards, tourism services, tax legislation.

Постановка проблеми. Туристична галузь України є важливою складовою національної економіки, яка сприяє розвитку регіонів, створенню робочих місць та залученню іноземних інвестицій. Однак ефективне функціонування цієї сфери значною мірою залежить від належної організації бухгалтерського обліку та системи оподаткування. Пандемія COVID-19, воєнний стан в країні мають значний вплив у туристичній галузі. Нині спостерігаємо недостатність державних заходів для стимулювання діяльності туристичних підприємств та зменшення рівня тінізації бізнесу. У таких умовах потрібна чітка ідентифікація проблемних питань обліку та оподаткування туристичної діяльності в Україні з метою пошуку дієвих шляхів їх вирішення, спрощення ведення бізнесу та підвищення ефективності галузі загалом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями обліку, оподаткування та контролю у сфері туризму, а також пошуком напрямів їх вдосконалення займалися численні науковці та практики. Так, А. В. Кравченко досліджував особливості оподаткування суб'єктів туристичної діяльності [1], Д. М. Симак з колегами приділили увагу загальним принципам організації бухгалтерського обліку діяльності туристичних підприємств [2], Г. В. Машіка та К. А. Горюнова вивчали правові та економічні аспекти туристичної галузі під час пандемії COVID-19 [3]. Аналогічні дослідження проводила В. Худавердієва, вивчаючи особливості оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в умовах карантинних обмежень [4].

А. О. Скляр і Р. В. Мельниченко [5] та багато інших аналізували вплив війни в Україні на сферу туризму в нашій країні та світі. А. М. Яковчук досліджував зарубіжний досвід щодо теоретичних, методичних та практичних аспектів організації бухгалтерського обліку, що застосовуються на підприємствах туристичної діяльності в Україні та країн Європейського Союзу [6].

Аналізу проблем оподаткування й обліку, тенденцій розвитку туристичної галузі у світовому масштабі присвячено значну кількість досліджень і закордонних вчених, експертів, практиків. Слід зазначити, що закордонні дослідження переважно концентрують увагу на вивченні питань підвищення ефективності досягнення цілей сталого розвитку. Так, Ченг Хай (Cheng Hi) досліджував вплив ухилення від сплати податків на сталий розвиток і місцеві економіки у туристичному секторі [7].

Роберт Палмер (Robert Palmer) розглядає ключову роль бухгалтерії у туристичному секторі, зокрема: 1) сприяння ефективному управлінню фінансами, контролю витрат та доходів, що є критично важливим для прибутковості підприємств; 2) через якісну звітність забезпечення керівництва необхідною інформацією для прийняття обґрунтованих бізнес-рішень; 3) допомога підприємствам для дотримання податкових вимог та уникнення штрафів, що може бути особливо важливим у регульованих ринках; 4) підтримка ініціативи сталого розвитку у туризмі, забезпечуючи прозорість фінансових потоків та відповідальність [8].

Лаура Стеріан (Laura Sterian) розглядає унікальні виклики, з якими стикаються туристичні оператори у Великій Британії у сфері бухгалтерського обліку (складність визнання доходів, необхідність ефективного розподілення витрат на різні компоненти турів, вимоги до відповідності та оподаткування, сезонність, управління ризиками тощо). Авторка закликає туристичних операторів шукати підтримку у професійних бухгалтерів для покращення фінансового управління та оптимізації прибутковості в умовах постійно змінюваного ринку [9].

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Особливості туристичної діяльності, зокрема надання комплексних послуг, що включають транспортне та екскурсійне обслуговування, проживання, харчування, ускладнюють процес обліку та визначення податкових зобов'язань. Законодавство України пропонує суб'єктам туристичної діяльності дві системи оподаткування: загальну та спрощену. Аналіз проблем обліку та оподаткування туристичної діяльності в Україні є актуальним для виявлення недоліків чинної системи та розробки рекомендацій щодо її вдосконалення. Окрім цього, важливо врахувати особливості функціонування українських туристичних компаній під час війни. Такий підхід сприятиме підвищенню прозорості фінансової звітності, оптимізації податкового навантаження та забезпеченню сталого розвитку туристичної галузі в Україні.

Метою статті є аналіз особливостей та основних проблем обліку й оподаткування у туристичній галузі України для розробки практичних рекомендацій щодо подолання цих проблем.

Основний матеріал. Важливість вирішення наявних проблем у царині обліку й оподаткування туристичної діяльності в Україні полягає у забезпеченні прозорості бізнес-процесів, підвищенні ефективності роботи туристичних підприємств, збільшенні податкових надходжень до бюджету та стимулюванні розвитку туристичної галузі. Адекватна нормативно-правова база, вдосконалення методів обліку й оподаткування, а також впровадження сучасних технологій дозволять зробити український туризм конкурентоспроможним як на національному, так і на міжнародному рівнях. Вплив зовнішніх умов на функціонування туристичної галузі розглянемо через порівняння ключових показників за 2021-2023 роки (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняння основних факторів, що впливають на туристичну галузь,
у 2021-2023 роках

Рік	Загальна сума податків, млн. грн.	Кількість платників	Основні зовнішні фактори
2021	1 778,9	23 540	Стабільність, зростання туризму
2022	1 283,2	16 951	Початок повномасштабної війни
2023	1 455,3	15 032	Повномасштабна війна, часткове відновлення галузі

Джерело: складено авторками на основі [10]

Як видно з табл. 1, найбільш руйнівний вплив на галузь, зрозуміло, припав на 2022 рік, коли податкові надходження та кількість платників різко знизилися. У 2023 та 2024 роках спостерігається позитивна динаміка, що свідчить про поступове відновлення галузі. А за даними Державного агентства розвитку туризму України (далі – ДАРТУ) за 9 місяців 2024 року до державного бюджету від туристичної галузі надійшло понад 2 млрд. грн. [10].

Туристична галузь України зазнала значного впливу від зовнішніх факторів, зокрема пандемії COVID-19 та воєнних дій, що суттєво вплинуло на облік та оподаткування у цій сфері. Пандемія призвела до безпрецедентних обмежень, таких як закриття кордонів, заборона авіаперевезень та обмеження пересування громадян. Ці заходи спричинили різке зниження туристичної активності, що, зі свого боку, вплинуло на фінансові показники підприємств галузі. Зменшення обсягів наданих послуг призвело до скорочення доходів, що ускладнило процес обліку та планування фінансових потоків. Крім того, підприємства стикнулися з необхідністю перегляду своїх облікових політик, враховуючи нові реалії та вимоги щодо звітності [3].

Війна на території України має значний вплив на туристичну галузь. Нестабільність та небезпека у регіонах бойових дій призвели до зниження туристичних потоків, особливо в'їзного туризму. Це, відповідно, вплинуло на податкові надходження від галузі, які є одним із ключових показників, що відображають стан туристичної галузі. Так, за даними ДАРТУ за 9 місяців 2024 року, найбільша частка надходжень до держбюджету – 64,5% – була сплачена готелями, це становило 1 млрд. 330 млн. 413 тис. грн. У 2023 році було сплачено 916 млн. 648 тис. грн., а за той же період у 2021 році – 1 млрд. 31 млн. 472 тис. грн. [10].

За 9 місяців 2024 року загальна кількість платників податків, які займаються туристичною діяльністю, порівнюючи з тим же періодом у 2023 році, зросла на 8%. Кількість юридичних осіб зросла на 1%, а фізичних – на 10%. Якщо порівнювати цей показник з показником аналогічного періоду у 2021 році, то загальне скорочення склало 31%. Кількість юридичних осіб зменшилася на 51%, а фізичних – на 22% [10]. Це свідчить про значний вплив воєнних дій на туристичний бізнес та потребу у державній підтримці й оновленні законодавчої бази. Так, податкові показники туристичної галузі вказують на її поступову стабілізацію після кризових років. Ухвалення нового Закону «Про туризм» зможе підвищити прозорість і контроль у сфері, сприяючи зростанню надходжень і підтримці суб'єктів туристичного бізнесу.

Отже, статистичні дані свідчать про часткове відновлення галузі завдяки адаптації підприємств до нових умов, але вказують на необхідність подальшої державної підтримки та стимулювання.

Розподіл податкових надходжень за видами діяльності (рис. 1) дозволяє оцінити вклад окремих сегментів туристичної галузі в економіку країни. Найбільший внесок зробили готелі та подібні заклади, тоді як деякі інші сектори, як-от кемпінги, демонструють стрімкий приріст відносно низької бази минулого року.

Домінування готелів у структурі податкових надходжень підкреслює їх значущість для галузі. Водночас такі сегменти, як кемпінги, показують значний потенціал для зростання, особливо у світлі зростання популярності внутрішнього туризму. Для подальшого розвитку важливо створювати сприятливі умови для розвитку менших секторів, щоб збільшити їх частку у загальній структурі надходжень. Аналіз динаміки надходжень від туристичної галузі свідчить про зміни у структурі та масштабах діяльності.

У 2024 році готелі та подібні заклади тимчасового розміщення забезпечили 1330,4 млн. грн. податкових надходжень, що на 45% більше, ніж у 2023 році.

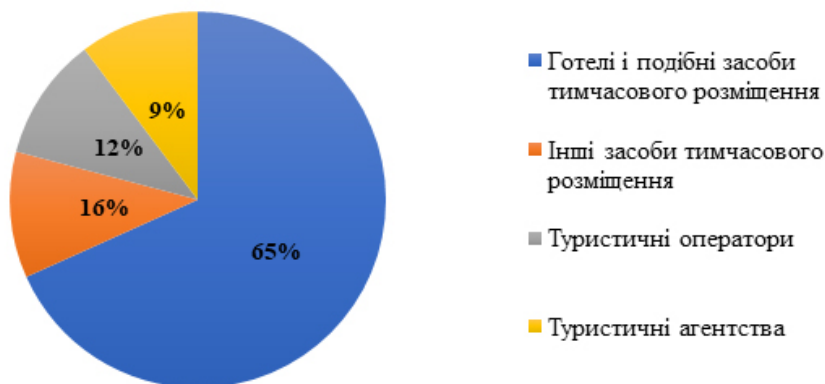

Рис. 1. Розподіл податкових надходжень за видами туристичної діяльності (за 9 місяців 2024 року)

Джерело: складено авторками на основі [10]

У відповідь на ці виклики держава запровадила низку податкових пільг та змін, спрямованих на підтримку бізнесу, зокрема туристичного. Було введено нову єдину ставку податку 2% замість 5%, яку можуть застосовувати наявні та нові ФОП 3-ї групи за умови, що річний дохід не перевищує 10 млрд. гривень. Ці заходи мали на меті полегшити податковий тиск на підприємства та сприяти їх виживанню у складних умовах [5]. Ставка єдиного податку в розмірі 2%, запроваджена у відповідь на економічну кризу, була скасована в середині 2023 року, що повернуло підприємства до стандартних податкових умов (5% або загальна система). Це ускладнило процес адаптації підприємств до змін в оподаткуванні.

Туристична діяльність в Україні регулюється широким спектром нормативно-правових актів, які створюють основу для ефективного функціонування галузі. Основоположим документом у цій сфері є Закон України «Про туризм». Він визначає основні поняття, права та обов'язки учасників туристичного ринку, включаючи туроператорів, турагентів, туристів та інших суб'єктів туристичної діяльності. Окрему увагу приділено вимогам до якості послуг, ліцензуванню та сертифікації, що гарантує захист інтересів клієнтів і сприяє розвитку конкурентоспроможного ринку [12].

Особливу роль у регулюванні туристичної діяльності відіграє Податковий кодекс України (далі – ПКУ), зокрема, стаття 207 ПКУ встановлює особливості оподаткування операцій з надання туристичних послуг. Це охоплює порядок обчислення податку на додану вартість (далі – ПДВ) для туроператорів і турагентів, а також визначення для них бази оподаткування. Податкове регулювання є важливим фактором, адже воно безпосередньо впливає на фінансові результати діяльності підприємств у туристичній сфері [13].

На законодавче поле також значно впливають міжнародні норми та угоди. Зокрема, такі документи, як Манільська та Гаазька декларації зі світового туризму, а також Кодекс туриста, встановлюють стандарти, що сприяють гармонізації національних підходів із міжнародними. Україна, інтегруючись у світовий туристичний простір, активно адаптує ці норми до власного законодавства [14].

Державне регулювання галузі здійснюється через діяльність Міністерства культури та стратегічних комунікацій України, а також Державного агентства розвитку туризму України. Ці органи відповідають за розробку стратегій розвитку, координацію суб'єктів ринку та впровадження інновацій у сфері туризму. Регіональний розвиток забезпечують місцеві органи влади, які реалізують державну політику та створюють умови для залучення інвестицій [15]. Важливо зазначити, що нині туристична галузь стикається з викликами, пов'язаними із зовнішніми факторами, такими як війна чи пандемія. Це вимагає від держави гнучкого підходу до законодавства, щоб підтримувати бізнес у цих умовах і водночас забезпечувати високий рівень послуг для споживачів.

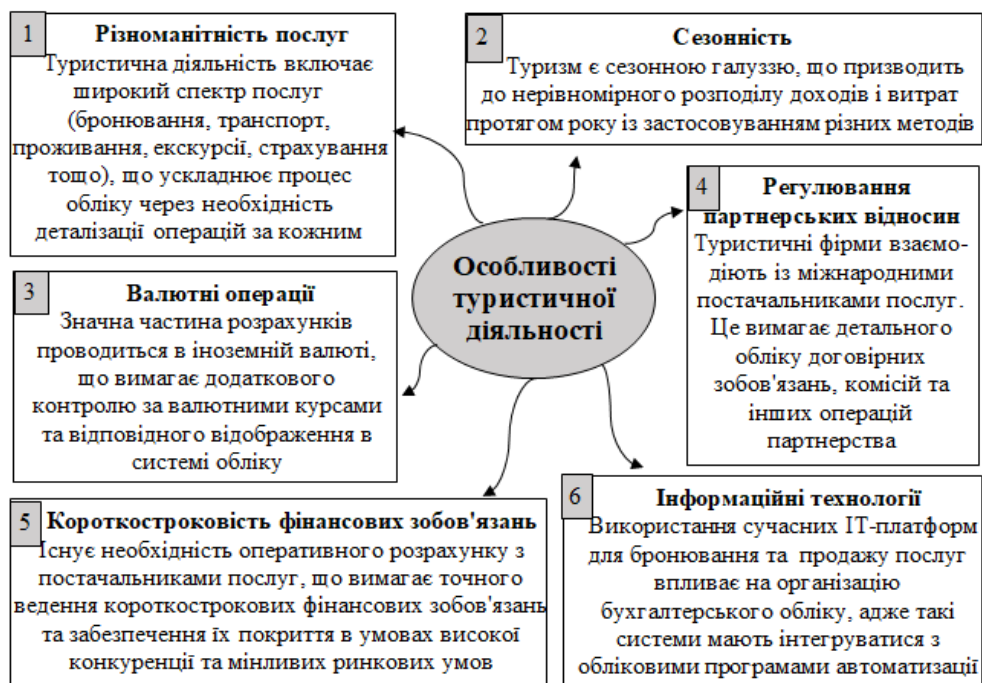

Рис. 2. Особливості туристичної діяльності та їх вплив на облік

Джерело: складено авторками

Особливості туристичної діяльності здійснюють значний вплив на побудову системи обліку й оподаткування на підприємствах, основні з яких наведено на рис. 2.

Бухгалтерський облік у сфері туризму в Україні має свої особливості, зумовлені специфікою надання туристичних послуг та чинним законодавством. Відповідно до Закону України «Про туризм», суб'єкти туристичної діяльності поділяються на туроператорів та турагентів, кожен з яких має свої облікові нюанси [12]. Туроператори формують комплексний туристичний продукт, який включає різноманітні послуги: транспорт, проживання, екскурсії тощо. Облік витрат на створення такого продукту є складним процесом, оскільки необхідно враховувати витрати на кожен компонент окремо, а також загальні витрати підприємства. Відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» (далі – НПСБО), такі витрати класифікуються за елементами та статтями витрат. Доходи від реалізації туристичного продукту визнаються за НПСБО 15 «Дохід» у момент надання послуг або передачі прав на послуги клієнту [16].

Турагентам, які є посередниками між туроператорами та туристами, притаманний інший підхід до обліку. Їхній дохід складається з агентської винагороди, отриманої за надання посередницьких послуг. В обліку турагента суми, отримані від туристів за туристичний продукт, не визнаються доходом, оскільки вони підлягають перерахуванню туроператору. Доходом є лише сума комісійної винагороди, яка відображається у складі операційних доходів підприємства. Витрати, пов'язані з наданням посередницьких послуг, обліковуються відповідно до НПСБО 16 «Витрати» [17].

Особливу увагу слід приділити обліку ПДВ у туристичній діяльності. Згідно з ПКУ, операції з надання туристичних послуг оподатковуються ПДВ за загальними правилами. Однак для туроператорів базою оподаткування є їхня маржа – різниця між вартістю

реалізованого туристичного продукту та витратами на його придбання або створення. Турагент, як посередник, нараховує ПДВ на суму своєї агентської винагороди. Це вимагає чіткого розмежування доходів та витрат, пов'язаних із наданням туристичних послуг, для правильного визначення податкових зобов'язань [13].

Документальне оформлення операцій у туристичній діяльності також має свої особливості. Необхідно забезпечити належне оформлення договорів з постачальниками послуг, актів виконаних робіт, рахунків-фактур та інших первинних документів, що підтверджують здійснені операції. Це забезпечує достовірність облікових даних та правильність формування фінансової звітності.

У сучасних турбулентних умовах (пандемія COVID-19, війна, невизначеність) туристичні підприємства стикаються з додатковими труднощами в організації бухгалтерського обліку. Зміни в обсягах наданих послуг, коливання попиту та необхідність адаптації до нових умов вимагають гнучкості в обліковій політиці та постійного моніторингу законодавчих змін [18]. Оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в Україні має свої особливості, зумовлені специфікою надання туристичних послуг та чинним законодавством. Системи оподаткування суб'єктів туристичної діяльності мають суттєві відмінності, які впливають на вибір оптимального варіанту для підприємства. Порівняння основних характеристик загальної та спрощеної систем оподаткування наведено у табл. 2. Загальна система оподаткування є більш складною та підходить для великих підприємств, які ведуть значні обсяги діяльності. Водночас спрощена система оподаткування забезпечує зменшене податкове навантаження та є ефективною для малих підприємств, зокрема турагентів. Вибір системи залежить від масштабу діяльності, обсягу доходів і специфіки облікових процедур.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика систем оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в Україні

Критерій	Загальна система	Спрощена система
Основні податки	Податок на прибуток (18%), ПДВ (20%), інші податки та збори	Єдиний податок (3% або 5% залежно від групи платника)
База оподаткування	Доходи за вирахуванням витрат	Загальний обсяг доходів
Документальне оформлення	Необхідне детальне документування всіх витрат	Мінімальні вимоги до обліку витрат
Податкове навантаження	Вище через складність розрахунків та додаткові платежі	Низьке, але з обмеженням обсягу доходів
Підходи до нарахування ПДВ	ПДВ розраховується на основі доданої вартості	Для платників єдиного податку (5%) ПДВ не нараховується
Вимоги до звітності	Щоквартальна подача декларацій, складна документація	Щоквартальна подача спрощених звітів
Пільги	Залежить від виду діяльності, додаткових умов	Обмежені до мінімальних ставок для малих підприємств
Розміри штрафів	Вищі, оскільки враховуються численні порушення	Низькі, але з ризиком втрати статусу платника єдиного податку
Сфера застосування	Великі та середні підприємства, туроператори	Малі підприємства, турагенти

Джерело: складено авторками

Турагентам, які є посередниками між туроператорами та споживачами, базою оподаткування служить їхня агентська винагорода. Це означає, що ПДВ нараховується лише на суму комісійних, отриманих за надання посередницьких послуг.

Однією з ключових проблем є складність та неоднозначність чинного законодавства, яке регулює облік та оподаткування туристичних послуг. Зокрема, існують труднощі у визначенні бази оподаткування для різних суб'єктів туристичної діяльності, що може призводити до

помилки у розрахунках та фінансових втрат. Крім того, недостатня адаптація національних стандартів бухгалтерського обліку до специфіки туристичної галузі ускладнює процес відображення фінансових операцій, пов'язаних із наданням комплексних туристичних послуг. Це може призводити до неточностей у фінансовій звітності та ускладнювати процес прийняття управлінських рішень.

Водночас є перспективи для вдосконалення системи обліку та оподаткування у туристичній галузі України. Гармонізація національних стандартів бухгалтерського обліку з міжнародними стандартами, зокрема з Міжнародними стандартами фінансової звітності (IFRS), сприятиме підвищенню прозорості та достовірності фінансової інформації. Також спрощення та уніфікація податкового законодавства, що стосується туристичної діяльності, може зменшити адміністративне навантаження на підприємства та стимулювати розвиток галузі. Впровадження електронних систем звітності та обліку дозволить автоматизувати процеси, знизити ризик помилок та підвищити ефективність управління фінансами [4].

Податкові дані та аналіз показників чітко демонструють вплив зовнішніх кризових факторів на туристичну галузь України. Незважаючи на виклики, сектор демонструє поступове відновлення завдяки адаптації підприємств, розвитку внутрішнього туризму та державним заходам підтримки. Подальший розвиток потребує інтеграції сучасних цифрових інструментів, спрощення податкових процедур та ухвалення нових регулюючих законодавчих актів, зокрема Закону України «Про туризм».

Однією з головних проблем є недостатня адаптація національної системи бухгалтерського обліку до специфіки туристичної діяльності, що ускладнює ведення фінансової звітності. Також значні труднощі виникають у визначенні податкових зобов'язань, зокрема у межах розрахунку бази оподаткування ПДВ для туроператорів і турагентів.

Позитивним аспектом є існування потенціалу для вдосконалення обліку та оподаткування туристичної галузі. Гармонізація національних стандартів з міжнародними стандартами, зокрема з Міжнародними стандартами фінансової звітності (IFRS), може значно підвищити прозорість фінансової інформації. Спрощення податкового законодавства та впровадження цифрових систем звітності дозволить знизити адміністративне навантаження та оптимізувати податковий облік. Крім того, державна підтримка у вигляді податкових пільг та адаптація нормативно-правової бази до умов воєнного часу сприятиме стабілізації ситуації у галузі.

Висновки. Під час дослідження було визначено, що туристична діяльність в Україні відіграє важливу роль у національній економіці, однак стикається з низкою проблем, пов'язаних із обліком та оподаткуванням. Специфіка надання туристичних послуг, багато компонентів туристичного продукту, складність чинного законодавства та вплив зовнішніх факторів, таких як пандемія COVID-19 і війна, ускладнюють функціонування підприємств у цій сфері. Війна на території України продовжує впливати на функціонування туристичної галузі, зокрема через значне скорочення кількості суб'єктів ринку.

Отже, подальший розвиток туристичної діяльності в Україні залежить від вирішення наявних проблем та впровадження перспективних ініціатив. Це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національних туристичних підприємств, забезпеченню сталого розвитку галузі та зростанню її внеску в економіку країни. Результати аналізу також підкреслюють важливість подальшого вдосконалення механізмів обліку та оподаткування у туристичній сфері. Впровадження нових цифрових інструментів для ведення бухгалтерського обліку та прозорого адміністрування податків може стати ключовим фактором для покращення податкових надходжень. Крім того, ухвалення оновленого Закону «Про туризм» дозволить державі ефективніше моніторити діяльність суб'єктів ринку, зменшувати рівень тінізації бізнесу та стимулювати розвиток туристичного сектору.

Список літератури

1. Кравченко А. В. Особливості оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в Україні. Ефективна економіка. 2021. № 4. С. 86-92. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.4.86. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/88.pdf (дата звернення: 16.12.2024).
2. Симак Д. М., Солук Ю. В., Дулеба Т. В., Дулеба С. В., Ходонович В. Р., Тритецький О. Д. Принципи організації бухгалтерського обліку діяльності туристичних підприємств. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. 2024. Випуск 40/2024. С. 125-131. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/1087> (дата звернення: 08.01.2025).

3. Машіка Г. В., Горюнова К. А. Правові та економічні аспекти туристичної галузі України під час пандемії COVID-19. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 3. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/33792> (дата звернення: 17.12.2024).
4. Худавердієва В. Особливості оподаткування суб'єктів туристичної діяльності в Україні через COVID-19. Acta Academiae Beregsasiensis. Economics. 2022. № 1. С. 311-324. URL: <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/29> (дата звернення: 19.12.2024).
5. Скляр А. О. Проблеми ведення туристичного та готельного бізнесу під час війни в Україні. Збірник наукових праць ЖДТУ. 2022. Випуск 11. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/223.pdf> (дата звернення: 28.12.2024).
6. Яковчук А. М. Бухгалтерський облік туристичної діяльності: зарубіжний досвід. Ефективна економіка. 2021. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9262> (дата звернення: 09.01.2025).
7. Cheng Hi. Regulating Tax Evasion in the Context of Sustainable Tourism. Journal of Tourism & Hospitality. 2024. URL: <https://www.longdom.org/open-access/regulating-tax-evasion-in-the-context-of-sustainable-tourism-108816.html> (дата звернення: 09.01.2025).
8. Palmer R. Why Is Accounting Important in Tourism? Luxurytraveldiva. 2024. URL: <https://luxurytraveldiva.com/why-is-accounting-important-in-tourism/> (дата звернення: 05.01.2025).
9. Sterian L. Accounting for Tour Operators. LAS Accounting. 2024. URL: <https://las-accounting.co.uk/blog/travel-accounting/accounting-tour-operators/> (дата звернення: 05.01.2025).
10. За 9 місяців 2024 року до державного бюджету від туристичної галузі надійшло понад 2 млрд. грн. Державне агентство розвитку туризму України. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/za-9-misyaciv-2024-roku-do-derzhavnogo-byudzhetu-vid-turistichnoyi-galuzi-nadiyshlo-ponad-2-mlrd-grn>. (дата звернення: 22.12.2024).
11. Вплив війни на туризм в Україні. BusinessUA. 15.03.2023. URL: <https://businessua.com/finance/83665vpliv-viini-na-turizm-v-ukraini.html> (дата звернення: 21.12.2024).
12. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-vr> (дата звернення: 12.12.2024).
13. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 12.12.2024).
14. Гаазька декларація міжпарламентської конференції з туризму (Гаага, 10-14 квітня 1989 року). URL: https://zakon.cc/law/document/read/995_904 (дата звернення: 13.12.2024).
15. Державне агентство розвитку туризму України (ДАРТ). URL: <https://www.tourism.gov.ua> (дата звернення: 13.12.2024).
16. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (дата звернення: 14.12.2024).
17. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 15.12.2024).
18. Колісник Г. М., Гелей Л. О., Данканич Т. П. Бухгалтерський облік в туризмі: навч. посібник. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2016. 140 с. URL: [https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/22640/1/Навч.посіб._PDF%20\(1\).pdf](https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/22640/1/Навч.посіб._PDF%20(1).pdf) (дата звернення: 29.12.2024).

References

1. Kravchenko, A. V. (2021). Peculiarities of taxation of tourism entities in Ukraine. Efektyvna ekonomika. 4, 86-92. Retrieved from http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/88.pdf (accessed 16 December 2024). [In Ukrainian].
2. Symak, D. M., Soluk, Yu. V., Duleba, T. V., Duleba, S. V., Khodonovych, V. R., & Trytetskiy, O. D. (2024). Principles of the organization of accounting activities of tourist enterprises. Naukovi zapysky L'vivs'koho universytetu biznesu ta prava. Seriiia ekonomichna, (40), 125-131. Retrieved from <https://nzlubb.org.ua/index.php/journal/article/view/1087> (accessed 8 January 2025). [In Ukrainian].
3. Mashika, G. V. & Goryunova, K. A. (2021). Legal and economic aspects of the tourism industry of Ukraine during the COVID-19 pandemic. Investysii: praktyka ta dosvid, 3. Retrieved from <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/33792>. (accessed 17 December 2024). [In Ukrainian].

4. Khudaverdieva, V. (2022). Peculiarities of taxation of tourism entities in Ukraine due to COVID-19. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics.* 1, 311-324. Retrieved from <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/29> (accessed 19 December 2024). [In Ukrainian].
5. Sklyar, A. O. (2022). Problems of conducting tourism and hotel business during the war in Ukraine. *Zbirnyk naukovykh prats ZhDTU*, 11. Retrieved from <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/223.pdf>. (accessed 28 December 2024). [In Ukrainian].
6. Yakovchuk, A. M. (2021). Accounting of tourism activities: foreign experience. *Efektivna ekonomika*, 9. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9262>. (accessed 9 January 2025). [In Ukrainian].
7. Cheng, H. (2024). Regulating Tax Evasion in the Context of Sustainable Tourism. *Journal of Tourism & Hospitality*. Retrieved from <https://www.longdom.org/open-access/regulating-tax-evasion-in-the-context-of-sustainable-tourism-108816.html>. (accessed 9 January 2025).
8. Palmer, R. (2024). Why Is Accounting Important in Tourism? *Luxurytraveldiva*. Retrieved from <https://luxurytraveldiva.com/why-is-accounting-important-in-tourism/>. (accessed 5 January 2025).
9. Sterian, L. (2024). Accounting for Tour Operators. *LAS Accounting*. Retrieved from <https://las-accounting.co.uk/blog/travel-accounting/accounting-tour-operators/>. (accessed 5 January 2025).
10. In 9 months of 2024, the state budget received more than UAH 2 billion from the tourism industry. State Agency for Tourism Development of Ukraine. Retrieved from <https://www.tourism.gov.ua/blog/za-9-misyaciv-2024-roku-do-derzhavnogo-byudzhetu-vid-turistichnoyi-galuzi-nadiyshlo-ponad-2-mlrd-grn>. (accessed 22 December 2024). [In Ukrainian].
11. The impact of the war on tourism in Ukraine. (2023). *BusinessUA*. Retrieved from: <https://businessua.com/finance/83665vpliv-viini-na-turizm-v-ukraini.html> (accessed 21 December 2024). [In Ukrainian].
12. Verkhovna Rada of Ukraine. (1995). About the tourism (Law of Ukraine No. 324/95-VR, September 15). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>. (accessed 12 December 2024). [In Ukrainian].
13. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). Tax Code of Ukraine (Law of Ukraine No. 2755-VI, December, 2). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (accessed 12 December 2024). [In Ukrainian].
14. United Nations Organisation. (1989). The Hague Declaration of the Inter-Parliamentary Conference on Tourism. (April, 10-14). Retrieved from https://zakon.cc/law/document/read/995_904. (accessed 13 December 2024). [In Ukrainian].
15. State Agency for Tourism Development of Ukraine. Retrieved from <https://www.tourism.gov.ua> (accessed 13 December 2024). [In Ukrainian].
16. Ministry of Finance of Ukraine. (1999). National Accounting Regulation (Standard) 15 «Income». (Order No. 290, November, 29). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (accessed 14 December 2024). [In Ukrainian].
17. Ministry of Finance of Ukraine. (1999). National Accounting Regulation (Standard) 16 «Expenses» (Order No.318, December, 31). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (accessed 15 December 2024). [In Ukrainian].
18. Kolisnyk, G. M., Gelei, L. O. & Dankanych T. P. (2016). *Bukhhalterskyi oblik v turyzmi: navchalnyi posibnyk*. Uzhgorod: Publishing house of UzhNU «Goverla». (accessed 29 December 2024). [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 13.01.2025

Прийнята до публікації 24.01.2025